

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 1216/21

לפני: כבוד המשנה לנשיאה ע' פוגלמן
כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט נ' סולברג

המערער: אביתר לארי

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בתפ"ח 56509-05-19 מיום 12.1.2021 שניתן על-ידי כב' השופט רענן בן-יוסף, כב' השופטת אירית קלמן ברום, וכב' השופטת שרית זמיר

תאריך הישיבה: י"ב בניסן התשפ"ב (13.4.2022)

בשם המערער: עו"ד ציון אמיר; עו"ד ענבר רוזנבאום

בשם המשיבה: עו"ד רוני זלושינסקי

בשם שירות המבחן: עו"ס ברכה וייס

פסק-דין

השופט י' עמית:

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב (כב' השופטים ר' בן-יוסף, א' קלמן ברום ו-ש' זמיר) מיום 12.1.2021 בתפ"ח 56509-05-19.

1. המערער הורשע על פי הודאתו במסגרת כתב אישום מתוקן, המגולל על פני חמישה-עשר אישומים את עבירות המין שביצע המערער במרחב האינטרנטי. איני רואה צורך וטעם בפירוט כל מעשיו מעוררי הסלידה של המערער, אך כדי לעמוד על טיב המעשים הללו ועל אופיים, אעמוד באופן כללי על מהות האישומים ואדגים הדברים במספר אישומים פרטניים.

2. המערער פתח חשבונות פיקטיביים הנחזים להיות של בחורה צעירה, במספר רשתות חברתיות כדוגמת פייסבוק, אינסטגרם וסקייפ, וכן באתרי היכרויות וביישומונים נוספים. במספר רב של הזדמנויות, המערער פנה ל-27 המתלוננים (להלן גם: נפגעי העבירה או הנפגעים), מתוכם 17 קטינים, באמצעות החשבונות הפיקטיביים שפתח והציג עצמו כנערה בשם "דינה" או "דניאלה". כחלק מההתכתבויות עם המתלוננים, המערער שלח תמונות מיניות של "דינה/דניאלה", אשר בפועל היו תמונות של בחורות צעירות שהוריד מהאינטרנט ושמר במחשבו, ושיתף אותם בפרטים כוזבים אודותיה על מנת שיתנו בו אמון. לדוגמא, סיפר ש"דינה" הינה סטודנטית בשנות העשרים לחייה, ישראלית לשעבר המתגוררת כעת בארה"ב או שהינה נערה יהודייה המחפשת קשר עם בחורים יהודים בלבד. כל זאת, מתוך ניסיון להניע את המתלוננים לקיים עמו שיחות וידאו או לצלם עצמם כשהם מבצעים בגופם מעשי סדום ומעשים מגונים, לצורך גירוי וסיפוקו המיני. כפי שיופרט להלן, במקרים רבים אף הצליח לגרום למתלוננים לעשות כן. בגין מעשים אלו, הורשע המערער בריבוי עבירות מידע כוזב לפי סעיף 3(א)(1) לחוק המחשבים, התשנ"ה-1995.

על פי האישום השני, ב-25.7.2018 או במועד סמוך לכך, המערער יצר קשר עם א', קטין, ולבקשתו קיימו שיחת וידאו בעלת אופי מיני בסקייפ. המערער, תחת מצג השווא שמדובר ב"דינה", צפה בקטין מאונן בחדר השירותים בביתו מול המצלמה, כתב לו "אני מאוננת עלייך", "רוצה לזיין אותי מקדימה או מאחורה" ושלה לו תמונות מיניות של "דינה". כחודשיים לאחר מכן, עת שקיימו שיחת וידאו בעלת אופי מיני, א' התפשט בהנחיית המערער והחדיר שתיים מאצבעותיו לתוך פי טבעתו לפני המצלמה, תוך שהמערער צפה ועודד אותו להמשיך.

על פי האישום השלישי, במחצית השנייה של שנת 2018, יצר המערער קשר עם ב' ועודד אותו לקיים עמו שיחות וידאו מיניות באמצעות שליחת תמונות שווא של "דינה". המערער וב' קיימו פעמים רבות שיחות וידאו בעלות אופי מיני, כאשר רק הראשון צופה באחרון, משום של"דינה" לא הייתה מצלמה. בשיחה שהתקיימה ביום 8.4.2019, המערער הנחה ועודד את ב' להחדיר לעצמו אצבע לפי הטבעת וב' אכן החדיר את קצה אצבעו מול המצלמה, שעה שהמערער צופה במעשיו. על פי האישום הרביעי, המערער יצר קשר עם ג', קטין, תוך יצירת מצג שווא שזו "דינה". במהלך שיחת וידאו בניהם, ביקש המערער אף מג' להחדיר את אצבעותיו לפי טבעתו, אך ג' סירב ובתגובה לכך המערער הביע כעסו.

על פי האישומים החמישי עד הארבעה-עשר, בין השנים 2018-2019 המערער פנה ל-14 מתלוננים, מתוכם 9 קטינים, באמצעות החשבונות הפיקטיביים שתוארו לעיל, ותוך יצירת מצג שווא שמדובר ב"דינה". לבקשת המערער, המתלוננים קיימו עמו שיחות וידיאו מיניות, במהלכן הנחה ועודד את המתלוננים להתפשט ולבצע בעצמם מעשים מגונים, כאשר הוא צופה במעשים ומצלמתו כבויה. כל זאת, לשם גירוי וסיפוקו המיני.

על פי האישום החמישה-עשר, החל מחודש אפריל 2017 ועד לחודש מאי 2019 המערער יצר קשר עם 10 מתלוננים, מתוכם 6 קטינים, באמצעות החשבונות הפיקטיביים ותוך יצירת מצג שווא שמדובר בבחורה צעירה בשם "דינה/דניאלה". תחת זהותו הברויה, המערער ניסה לפתות את הצעירים להתכתב עמו, להצטלם בעירום מלא או חלקי ולבצע בעצמם מעשים מגונים.

3. בגין המעשים המתוארים לעיל, הורשע המערער בעבירת גרם מעשה סדום בהסכמה שהושגה במרמה לפי סעיף 347(ב) בנסיבות סעיף 345(א)(2) יחד עם סעיף 350 לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); בעבירת גרם מעשה מגונה בהסכמה שהושגה במרמה (ריבוי עבירות) לפי סעיף 348(א) בנסיבות סעיף 345(א)(2) יחד עם סעיף 350 לחוק העונשין; בעבירת ניסיון לגרם מעשה סדום בהסכמה שהושגה במרמה לפי סעיף 347(ב) בנסיבות סעיף 245(א)(2) יחד עם סעיפים 25 ו-350 לחוק העונשין; ובעבירת ניסיון לגרם מעשה מגונה בהסכמה שהושגה במרמה (ריבוי עבירות) לפי סעיף 348(א) בנסיבות סעיף 345(א)(2) יחד עם סעיפים 25 ו-350 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

גזר דינו של בית המשפט המחוזי

4. בגזר הדין שניתן בעניינו של המערער עמד בית משפט קמא על הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות ובפרט כי מדובר במספר לא מבוטל של 27 מתלוננים, חלקם קטינים, על פני תקופה ממושכת של שנתיים; כי העבירות בוצעו תוך ניצול תמימותם ואמונם של המתלוננים; וכי על אף שהעבירות לא כללו מגע או אלימות פיזית מצד המערער, יש בהן כדי להסב נזקים משמעותיים לנפגעי העבירה. מנגד, בית משפט קמא זקף לזכותו של המערער כי שיתף פעולה והודה במעשים המיוחסים לו, ובכך חסך מקורבנותיו את ההתמודדות בבית המשפט וזמן שיפוטי רב... [קטע שהושמט].

5. בהתבסס על מכלול המידע שקיבל לידי, קבע בית משפט קמא כי מתחם העונש ההולם בגין העבירות שביצע המערער עומד על 4-7.5 שנות מאסר בפועל, אליו יתווספו

מאסר מותנה ופיצוי לנפגעי העבירה. בית המשפט לא מצא טעמים לסטייה ממתחם הענישה לקולא, אך לאור האמור לעיל מיקם את עונש המאסר בצד הנמוך של המתחם והשית עליו 4 שנים של מאסר בפועל בניכוי חודשיים בהם שהה במעצר; 18 חודשי מאסר על תנאי, למשך 3 שנים בגין עבירת מין מסוג פשע; 9 חודשי מאסר על תנאי, למשך 3 שנים בגין עבירת מין מסוג עוון; ופיצוי כספי בסך של 2,000 ₪ לכל אחד מ-17 המתלוננים באישומים 2-14.

6. על עונש המאסר בפועל נסב הערעור דנן.

7. במסגרת הערעור, המערער טען כי שגה בית משפט קמא עת גזר את דינו מבלי ליתן משקל ראוי לשיקולי השיקום ולהליך הטיפול המשמעותי שעבר בחלוף הזמן מביצוע העבירות ועד היום, תוך שהוא מקפיד לעמוד בכל תנאי השחרור. המערער הצביע על עמדת שירות המבחן שהמליץ להטיל עליו עבודות שירות. לטענתו, עונש המאסר הממושך הינו מופרז, חוטא למטרות הענישה ויוצר פער בלתי סביר בין המלצת שירות המבחן ובין העונש שהושת עליו בפועל. עוד נטען כי על אף חומרת המעשים, יש לתת את הדעת לנסיבות הייחודיות לביצועם, שכן נעשו במרחב הווירטואלי, ללא אלימות או איומים, ובהסכמה של נפגעי העבירה, זולת העובדה שהמערער הזדהה כאישה; כי באופן פרדוקסלי אילו המשטרה לא הייתה פונה לנפגעי העבירה הם לא היו יודעים כלל שנפגעו; כי לנוכח נסיבותיו האישיות והייחודיות של המערער יש ליתן משקל משמעותי יותר לעקרון הענישה האינדיבידואלית; וכי התנהלותו במסגרת ההליך ובתוך כך הודאתו המיידית חסכה את הסבל הנלווה לנפגעי העבירה וחסכה בזמן שיפוטי. על רקע כל אלה, נטען כי יש מקום להקל בעונשו של המערער ולאמץ את עמדת שירות המבחן.

8. בשלב זה אציין כי ביום 25.2.2021 הוריתי על עיכוב ביצוע עונש המאסר שהושת על המערער עד להכרעה בערעור. זאת, בעיקר לנוכח הימצאותו בהליך הטיפול והעובדה כי בנסיבות העניין לא ייגרע חלקו של הציבור מעיכוב ביצוע העונש.

דיון והכרעה

9. בית משפט זה עמד לא אחת על החומרה הגלומה בביצוע עבירות מין במרחב הווירטואלי והייחודיות של עבירות מהסוג האמור (ע"פ 707/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 13-14 (6.7.2015); ע"פ 2656/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (21.1.2014); ע"פ 3792/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (11.11.2018)). אף בעצמי עמדתי על כך בשעתו:

"המקרה שבפנינו חושף את הצד האפל של הרשת. המסוכנות של פעם שינתה את פניה ולפנינו מסוכנות מסוג חדש. האינטרנט אינו מרחב וירטואלי-סטריילי כלל וכלל. האינטרנט חודר לחיים האמיתיים, ומציב סכנות של ממש בתחומים ובדרכים לא שיערו ראשונים. מעשים מגונים של פעם, שהיו כרוכים במגע פיזי עם נפגע העבירה, נתחלפו להם בסוגים שונים של מעשים בשלט-רחוק. החסות של האנונימיות הלכאורית והריחוק מהיושב בצדו השני של המחשב, משחררים חסמים ועכבות, ואנשים נורמטיביים כלפי חוץ, שולחים ידם במעשים שלא היו מעיזים לעשות בעולם שמחוץ למרחב האינטרנטי. מגע וחדירה פיזית נתחלפו בחדירה אל תוך המרחב האינטרנטי הפרטי-אינטימי של הגולש בצד השני. מגע שנותר בין שניים בחדר סגור נתחלף לו בחשש לחשיפה ולפרסום פומבי בפייסבוק וביו-טיוב, מה שעשוי להעצים את הפגיעה בנפגע העבירה [...] בעבר, יכול היה ההורה לשמור על ילדו שלא יסתובב במקומות מסוכנים או בשעות מסוכנות. לא כך ההורה של היום, המתקשה להגן על ילדיו מהסיבה הפשוטה שהסכנה אורבת לקטין בחדרו-שלו, מאחורי הדלת הסגורה. אלו הסכנות החדשות, והמשפט צריך אפוא להתאים עצמו להתמודד עם תת-התרבות העבריינית של הרשת. זאת, מבלי לשכוח את היתרונות והצדדים החיוביים שברשת, ומבלי לגלוש ל"פאניקה מוסרית" ולהרתעת-יתר" (בש"פ 2065/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (22.3.2013)).

10. אין צורך להכביר במילים על חומרת מעשיו של המערער, אשר ניצל את המרחב האינטרנטי על מנת לבצע עבירות מין תוך התחזות לאחר, ניצול והפעלת לחץ על הנפגעים, תמרונם והונאתם, כל זאת על מנת לבצע את זממו ולספק את יצריו. בכך, פגע המערער בכבוד הנפגעים, באוטונומיה על גופם, בפרטיותם ובביטחונם האישי. לא כל שכן כאשר מדובר בנפגעים שהינם קטינים, כמרבית הנפגעים בענייננו, שהינם בעלי ניסיון חיים מועט ויש להגן עליהם מפני הסכנות האורכות להם במחשב שבחדרם (ע"פ 3576/14 מניס נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (29.2.2016); ע"פ 3792/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 15-17 (11.11.2018)).

11. יחד עם זאת, לצד שיקולי הגמול וההרתעה, יש ליתן במקרים המתאימים משקל מוגבר לשיקולי השיקום, גם על חשבון עיקרון ההלימה, שהינו העיקרון המנחה בענישה. ראו לעניין זה סעיף 40ד(א) לחוק העונשין הקובע כי בית המשפט רשאי לסטות ממתחם העונש אם "מצא כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם".

התהליך השיקומי והטיפול, נוסף להיותו מיטיב עם מבצע העבירה, הוא אינטרס ציבורי ראשון במעלה. זאת, שכן בסופו של יום, מבצע העבירה חוזר לחברה וישנה

חשיבות רבה להיטיב את השתלבותו ולהשיבו לדרך הישר (ע"פ 281/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (6.12.2015)). המוטיבציה לשיקום, ההשתלבות המוצלחת בהליכי הטיפול, אינדיקציות לשינוי עמוק בהתנהגות ובדרך החשיבה, הבעת חרטה כנה והפגנת אמפתיה כלפי נפגעי העבירה – כל אלה נבחנים על מנת לעמוד על טיבו של ההליך השיקומי (ע"פ 3613/17 אריה זייבלד נ' מדינת ישראל (17.1.2019)). במקרה דנן, המערער נרתם באופן כנה ובכל מאודו להליך השיקום, ויפים לענייננו הדברים הבאים:

"מצב דברים שבו עברייני נרתם כולו לשיקום, עושה כל שלא ידו כדי לחזור למוטב, ומצוי בעיצומה של חזרה לדרך הישר – עשוי להצדיק הקלה בעונשו, או למצער התאמתו, כך שהעונש שבו ישא לא יפגום במאמצי השיקום, ובתוצאותיהם המוכחות. בכך יקודם אינטרס הציבור, בשובם של בני החברה שסטו מן הדרך לתפקוד חיובי ומיטיב. אכן, לא בכל המקרים יפה הבכורה להלימה ולהרתעה; לעתים ראוי לשיקולי השיקום לתפוס את הבכורה" (ע"פ 7353/18 רונן חדד נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (1.5.2019)).

12. כפי שתואר לעיל, כאשר בית משפט קמא גזר את דינו של המערער, הוא היה בעיצומו של הליך טיפולי. עודנו באים לגזור את עונשו של המערער, נסקור במילים מספר את המסלול הטיפולי-שיקומי שהמערער התמיד בו לאחר מתן גזר הדין בבית משפט קמא ועד היום... [קטע שהושמט].

13. בבואנו לשקלל את שיקולי הענישה השונים לקחתי בחשבון את הזמן שחלף מאז ביצוע העבירות; תקופת שהותו של המערער במעצר מאחורי סורג ובריח; והפחתת מסוכנותו לבינונית-נמוכה על פי הערכת המסוכנות לנוכח הטיפול הייעודי. המערער הקפיד על התנאים המגבילים שהוטלו עליו וניכר כי ההליך המשפטי והשלכותיו היוו גורם מרתיע וממחיש עבורו. בנוסף, נתתי משקל למצבו הרפואי העדכני של המערער כפי שהדברים באו לידי ביטוי בחוות הדעת הרפואית שהוצגה בפנינו, ומפאת צנעת הפרט לא אפרט את הדברים.

14. הנה כי כן, על כף אחת של המאזניים ניתן לזקוף לזכותו של המערער את כל האמור לעיל. על הכף השנייה של המאזניים, כף החובה, בין היתר, ניצבים נפגעי העבירה אשר נפלו קורבן להתחזות ולניצול מיני דרך האינטרנט. הצהרת נפגע העבירה היחידה שהוגשה תיארה את ההשפלה, והזעזוע העמוק שחוה עת הסתבר לנפגע אודות מעשי המערער. כאן המקום לחזק את ידיו של נפגע העבירה הנוסף שאזר אומץ ותיאר בפנינו, באופן מרשים ומעורר הערכה, את תחושותיו הקשות ואת רישומם של המעשים עליו.

15. לאחר בחינת מכלול השיקולים בענייננו, מצאתי כי בתמהיל של מטרות הענישה ושיקוליה יש ליתן משקל ממשי לתהליך השיקום. המערער עבר הליך שיקומי ממושך ומרשים אשר נותן תקווה לאי הישנות מעשיו העבריינים. הליך שיקומי זה, בשילוב ההפחתה במסוכנותו, משך הזמן שחלף והבעיות הבריאותיות איתן מתמודד, מובילים לכלל מסקנה כי יש הצדקה לקיצור משמעותי של תקופת המאסר בפועל שהושתה על המערער, אולם ללא ביטולה המוחלט.

16. אשר על כן, אציע לחבריי לקבל את הערעור במוכן זה שעונש המאסר בפועל שהושתה על המערער יעמוד על 18 חודשים (בניכוי ימי מעצרו), חלף תקופת המאסר בפועל של 4 שנים שהוטלה עליו על ידי בית משפט קמא. יתר הוראות גזר הדין יותרו על כנן.

17. על מנת לאפשר למערער להשלים את ההליך הטיפולי, המערער יתייצב לריצוי מאסרו ביום 7.8.2022 עד השעה 10:00 בימ"ר ניצן או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המערער לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 074-7831077 או 07-7831078.

ש ו פ ט

המשנה לנשיאה ע' פוגלמן:

אני מסכים.

המשנה לנשיאה

השופט נ' סולברג:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' עמית.

ניתן היום, י"ח באייר התשפ"ב (19.5.2022).
אושר לפרסום ביום ה' בתמוז התשפ"ב (4.7.2022).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

המשנה לנשיאה

מנ 21012160_E17.docx
מרכז מידע, טל' 077-2703333, *3852 ; אתר אינטרנט, <https://supreme.court.gov.il>